

46926

I. c.

Razne
POVESTI.

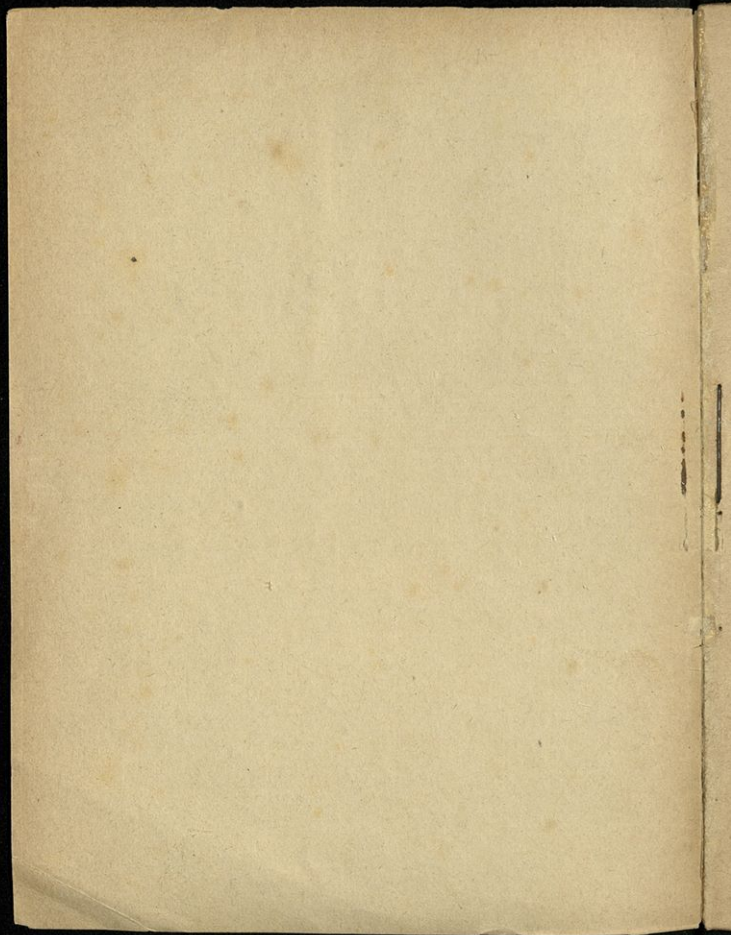
Apel

Očeto v maček.

TRNOVSKA

TISK IN ZALOŽBA
J. GLASNIKOVIM NASLED. V
LJUBLJANI.

Pandora prepovedana.

Razne
P O V E S T I.

Abel.

Očetov maček.

J. Vrhovnjak

V LJUBLJANI 1838.

Natisnili in založili J. Blasnikovi nasledniki.

46926

Abel.

Vroč dan je bil; v senci pálmovih drevés stoječih v gručah na nekoliko vzvišenem parobku zunaj raja, sedela sta prva stariša in poslušala čarobno petje ptičev, ki se je razlegalo semkaj iz rajskih vrtov. Bridko jima je bilo sicer pri srci o zavesti, da so izgubljeni za veke zá nji, a tudi za celi potomski rod, vender čutila sta se neskončno srečna, da vsaj smeta bivati v bližini nekdanje zapravljene sreče, da smeta poslušati sladko petje rajskih ptic in duhati eteriške vonjave nevenljivih cvetic. Kaj bi jima tudi hasnilo, v enomer tugovati? ali nijsta uže dovolj prelivala solz zavoljo svojega prestopka? Čemu si tedaj greniti življenje, ki je le še vedno sladko, če tudi si morata zdaj v potu svojega obraza hraniti umrjoči život? Oh, saj je ta široki, ne-

izmerni svét tako lep, in cel je njihova lastnina, cél! in koliko, oh, koliko krasnih reči mora še biti na njem, katerih še niti ne poznata, katerih še nikoli videla nijsta! Kako dobrotljiv, brezkonečno milostiv je pač Bog, njiju stvarnik, ki jima je vse te lepote, vso to radost podaril v last, če tudi sta prelomila njegovo zapoved, kako sta mu hvaležna, kako molita slednji dan pred njegovim večno jasnim obličjem! In kar je še čez vse, podaril jima je tudi njima enakorodna bitja, tako lepa in veličastna, kot sta ona — njiju otroke. To pak jim povišuje radost življenja, da se tudi oni veselé teh slastí, ki se od dne množijo.

Ne — ne vsi! eden ne veselí se življenja, njemu se zdi grenko in zoprno vse, kar vidi in čuje in to je Kajn, njiju prvorojenec! oh, ko bi vsaj ta ne bil tak — to je edino, kar jima omrači včasih jasno čelo.

V travi poleg njiju čepi starejša hči ter veje z velicim peresom hlad ob njej spečemu malemu Cuohu.

Abel, mlajša hči in Kajn so se razšli. Mlajši brat in sestrice podala sta se na polje,

Kajn pak se ne ve, kam ravno se je napotil, kam po samoti pač.

„Kaj zopet tugujeta, ljuba stariša?“ obrne se hči v trenutji do roditeljev, videvša senco na njihovem lici, „ali ni lepo na svetu in ali nemamo biti veseli, ker smemo imenovati vse to naše? oh, odženite tisti oblak sè senec, ki še meni teži srce, bodita vesela!“

„Ljuba hčerka!“ vzdihne Adam in milo pogleda po svojem otroku; „kako bi ne žalovala, ako morava gledati, da naja najstarejše dete, naju prvorojenec, nij srečen, nij zadovoljin z življenjem?“

„Čemu to pravite, kako morete to misliti? Kaj n je pač nekoliko čemerer včasih, ali ravno tako se veseli sveta in božjih darov, kakor Vi, jaz in Abel in sestra moja. To je le tako božja volja, da je tak. Ali so vse cvetice enake? Glejte oni beli ponosni cvet, kako jasno se dviga k nebu! ta cvet, oča, ste vi. In ona krasna cvetlica, nekoliko nižja in temnejša, a milejša, to so mati; dalje ona rožica, podobna jutranji zariji, to je sestra moja, poleg nje oni višnjevi divni cvet, prozoren kot studenčnica in svitel kot ju-

tranje nebo, to je bratec Abel, ona rudeča cvetka sem jaz in poleg nje — poleg nje tisti temni, skoro nočno temni cvet je Kajn; kako krasen cvet! Glejte, ali ni vse ljubo, zalo cvetje? samo da vsako drugače, da! in oni temni cvet, oni je Kajn, vaš prvorojenec — —“

„Uganila si, baš, kot oni cvet je on: tako temen in tako resen; nerazumljiv! Kaj li hoče z njegovimi vednimi besedami o smrti in grehu in o minljivosti?“

„Kaj vem, to je pač duhtenje onega cvetu, smrt? kdo ve, kaj je smrt? morda pa to nij tako grozna reč, kakor si domišljujete.“

„Kdo ve! a grozno mora biti, ker Kajn je bled in ves se jame tresti, kadar govori o smrti.“

„Mari jo je on videl, bedak!“ ogласi se zdaj Eva in nevoljno se ozrè proti raji.

„Nekaj pak le mora vedeti, neko skrivnost ima, ker je vedno sam in vedno v samotne kraje hodi. Kaj mora imeti ondi?“

„Čakajte, jaz se hočem prepričati; grem ga iskati, vem, kam se je napotil, videti hočem —“

„Kaj hočeš videti? smrt? za božjo voljo, ne, hodi hči, bojim se —“

„Ne bojte se ničesa! Kajn me ljubi in blizu njega ne bode se mi zgodilo žalega.“

„Tedaj pa idi in vrni se kmalo, ž njim, da veš?“

„Bom.“

Hči odide. Napoti se proti bližnjemu gozdu. Kmalu jo objame gozdni mrak. Dolgo hodi in kliče, a nikdo jej ne odgovori. Samo gozdne sapice šumljajo po košatem zelenji in ptičice pojo; neznansko in čarobno pojó, tako jih nij še čula peti. Skoro da jo vse to omami, in spanec jo vže posiluje. A domisli se svojega namena in premaga se. Konečno dospè do jako groznega kraja v samoti. Divje črno skalovje jo objame, ki štrli visoko izmed drevja v nebo. Ko stopi še nekaj korakov, zazijá jej nasproti globok in strašen propad in kraj propada, oh groza! vidi svojega brata Kajna čepeti na skali in podpirati svojo glavo ob dlan leve roke. Desna visi mu trudno ob skali. Kraj njega ob deblu košatega drevesa pak stoji neznano bitje; podobno je angeljem, ali lice se mu ne sveti in neka čudna nevolja razlita je po njem. Ker se deklici dozdeva, da imata mej saboj pogovore ona dva, —

ker baš je zavzdignol oni svojo mogočno desnico — umakne se za skalo, a tako blizo, da zamore slednjo besedico čuti.

„In umreti moraš!“ dahne Lucifer, kajti Lucifer bil je oni grozni angelj.

„A kaj je smrt? mi povej!“ zajezi se Kajn in vdari s pestjo ob koleno.

„Smrt je nehanje stvari, in ti si stvar!“ reče Lucifer.

„Ali smrt nema bitja?“ praša zopet Kajn.

Lucifer: „Vsako bitje je vže samo na sebi smrt; kar ni bilo, ne bo umrlo, poglej se!“

Kajn: „In vender-le živim.“

Lucifer: „Bolje bi bilo, da bi ne! Živeti ob zavesti, da živiš za smrt, —“

Kajn: „Oh, molči, grozni duh! Ali ne trpim vže dovolj, ker moram to čutiti slednji dan? čemu me spominjaš?“

Lucifer: „Ker je tako prav, da izprevidiš da delo tvojega stvarnika nij popolno, da on ni popolen!“

Kajn: „Duh!“

Lucifer: „Ha, ha, ha! lej, to je bridka res-

nica. Zakaj te nij vstvaril on, ki je popolen popolnega? čemu moraš trpeti?"

Kajn: „Ker sta stariša grešila.“

Lucifer: „Bá! čemu sta grešila? čemu je pak stalo drevo izpoznanja v raji, kdo jima je vstvaril poželjenje, ki se je v njima zbudilo, ko sta v gledala lepi sad? Morda sama? Ali nijsta bila ona slabotna človeka, podvržena škodljivim strastim? In On, ki je večna dobrota, ki je vstvaril človeka, da ga ljubi in časti, čemu mu je postavil zapeljivo drevo sredi raja, in potem ga kaznoval sè smrtjo? Kajn —!“

Kajn: „Oh!“

Lucifer: „Jaz bi ne bil stvaril tako, bolje ne stvariti, kot tako stvariti!“

Kajn: „In vendar si tudi ti nesrečen, ali mari nijsi?“

Lucifer: „Jaz sem večen v sovraštvu. Ali je to nesreča! Morda, ker mi je prepovedano uživati veselje nebeško. Tako veselje! veseliti se in čutiti, da je vsa ta slast čestilakomnost onega, ki jo podaje, — to nij veselje, to je srd, in nesreča moja izvira iz onega trenutka, ko sem Njega izpoznal.“

Kajn: „In vendar si hotel biti njemu enak —“

Lucifer: „Njemu enak? — Nikdar! ker sem se predrznil povedati mu, da njegovo delo nij popolno, zato me je vrgel iz nebes, a ne, da bi bil hotel biti ko on.“

Kajn: „Tedaj pa si le ti skušal moje stariše?“

Lucifer: „V tvojih stariših sem bil prej nego so oni bili, ž njimi ne, iz njih sem govoril!“

Kajn: „Ali nijsi dejal, da ne bota umrla, ako jesta od sadu?“

Lucifer: „Ali je bilo k temu treba kače? dovolj sad!“

Kajn: „In zdaj morata umreti, moram umreti jaz, ki tega nijsem kriv, trpeti moram, potiti se in delati in vendar sem nedolžen —“

Lucifer: „To je prokletstvo Njegovo. On mora tako ravnati, sicer bi ne skazal svoje vse-mogočnosti. Bodi potolažen Kajn. O, ko bi jaz še umreti smel, ko bi smel nehati! A tugo svojo tešim si s tem, da se maščujem nad Njim. Saj vendar bova vladala skupaj! Ker me je pahnil

izpred svojega obličja, ne more me spraviti od tu. Nova bitja si je vstvaril, da si vtolaži jezo in to bode potomstvo tvojega očeta. A iz mojega kraljestva prihrul bom sè svojimi legijoni in od ondi vladal bom človeka, dokler bo živel njegov rod — Njemu v kvar!“

„Kajn: „Kje imaš tvoie kraljestvo, duh?“

Lucifer: „Želiš je videti?“

Kajn: „Da, grozni duh.“

Lucifer: „Imaš li pogum?“

Kajn: „Pokaži mi, kar je najgroznejega, viditi hočem, in po tem umreti.“

Lucifer: „Dobro. Videl boš smrt, videl moje kraljestvo, videl kraj, kamor te pripelje smrt.“

Kajn: „Kedaj?“

Lucifer: Nocoj še. Kadar izgine one luči tam gori zadnji žarek, pričakuj me!“

Lucifer izgine, Kajn pak plane kviško, prime se za glavo in drvi obupen dalje. V tistem trenutku pa, ko zavije iz mej skalovja, stopi mu nasproti sestra ter se mu oklene okoli vratu:

„Kajn, Kajn! o kaj si storil!“ zaihti.

„Kako? ti si čula, ti si me iskala? Sestra, to nij bilo prav!“ kara Kajn.

„Oh, Kajn, ljubi moj bratec! saj veš, da te ljubim, ljubim čez vse, kar je okoli mene, da, celó nad stariše svoje, ljubim te, zakaj? — ne vem; tako mora biti volja Njegova —“

„Njegova? čegava?“

„No, onega, ki me je, ki je vstvaril tebe in —“

„Molči sestra o tem, ker ne morem slišati — oh! saj ne vem, kaj bode še iz mene, ali ko bi ne bilo tebe, ki si mi tako sorodno bitje, da se mi zdi, da govorim sam seboj, da gledam ono nekaj, ki se mi tako sladko tožeče razliva tu-notri, — ko bi ne bilo tebe, sestra, kdo ve — —“

„O, ne govori tako temno in ne bodi tak! lej, stariša se grenita, ker nijsi vesel in nijsi tak, kot —“

„Kot —?“

„Kot — Abel —“

„Ha — ha! tedaj bi ne bil Kajn, ne bil bi to, kar sem, močnejši kot on, prostejši, če tudi neizmerno tužen!“

„To si za to, ker se pečaš s tem bitjem, ki sem je videla pri tebi, o Kajn, kdo je to grozno bitje?“

„Angelj.“

„Ne, to nij; ali vsaj nij tak, kot oni, ki prepevajo v raji in ktere vidim včasih čez ograjo, ne tak, tako mil in svitál tudi ni —“

„Ker je — zavržen, ko jaz —!“

„Oh, znala sem to, videla sem, na njegovem tožnem ponosnem lici. Prosim te, ljubi Kajn, ne hodi ž njim, ostani pri meni in bodi zopet vesel kot vsi, kot — Abel — obljubi mi!“

„Sestra! ne več besede o bratu, da veš? — Ne morem ga —“

„Kako ne?“

„Ker je bedak! ker ljubi onega, ker moli onega, ki ga je vstvaril za smrt. In, ali ne ljubijo stariši tudi njega bolje, ko mene? Čemu pak moram jaz več trpeti nego on? On se veseli pri četah, a jaz moram delati na polji, truditi se z grudo. Sestra, to nij prav. In drugače mora biti odslej!“

„Kaj hočeš storiti?“

„Zapustiti vse in iti dalje, dalje — oh; morda pač najdem pot, ki me popelje iz te doline, kraja, kjer me vse draži in žali, kar pogledam!“

„Tudi mene hočeš zapustiti? tudi jaz te žalim?“

„Tudi; kako bi me ne? ko moram misliti, da tudi tebe, jedino, kar še ljubim tukaj, da tudi tebe zadene smrt in nehanje, kako bi me ne žalilo to?“

Toda, ako hočeš, zamoreš, smeš z mano, da si poiščeva drugo bivališče, daleč od tu, od raja proč, kjer se je zgodilo toliko gorja za naju.“

„Da, s taboj grem, popustiti hočem vse in hiteti s taboj, kamor me pelješ. Oh, saj mora še tako krasen biti ta svet, videti hočeva, kaj je še lepega tukaj.“

Dolgo sta se še pogovarjala Kajn in sestra njegova. Hodila sta počasi proti domu.

Meju tem pak sta se vrnila tudi Abel in mlajša hči Adamova s polja.

Vsa polna radosti priskakljala sta do kraja, kjer sta počivala Adam in Eva ter pričakovala

svojih otrok. Kako sta se vzradostila, ko se jima približata mlajša rojenca. Abelj prinesel je v naročji mlado jagnje, ki je na poti opešalo, sestra pak polno lepega cvetja in sadja. Pripovedovala sta starišema, kako daleč sta bila in koliko novega in lepega sta videla, nova drevesa in ptice ter tudi mnogo novih živali sta videla. Pripovedovala sta tudi, da sta dospela do kraja, kjer se na široko razprostira svitla planjava, a da je sama voda; bilo je jezero. Po zrcalini pak da so se vožili beli krasni krilatci ter nebeško prepevali. In onkraj jezera, kako lepo mora pač biti! ker videti sta zamogla nekoliko, da ondi na bregu cveto jako lepe cvetice in krasni holmci se razprostirajo daleč notri, Bog ve kam! Ali čez vse je razlit zlati svit Božje luči.

„Oh ljubi áta! jutri hočeva tija in potem ti prinesem mnogo, mnogo dražih in lepih reči!“ zakliče Abel in se nasloni na prsi svojemu očetu.

„Ljubi moj sin, kako se te razveseljujem!“ reče Adam in položi roko okoli pleč svojega sina.

„Oh zakaj ni Kajn tudi kot ti, kako lepo bi bilo potem!“

„Koliko sem si prizadeval, oča, da bi ga razvedril da bi ga pregovoril, pa je vse njegovo premišljevanje in tugovanje prazno, ter da naj rajše moli in hvali stvarnika, ki mu je dal tako krasno življenje in ta lepi svet v bivanje. A vse zastonj! moja beseda ne izda pri njem ničesa, še celo kakor se mi zdi me videti ne more, ker me vedno hudo pogleduje od strani. A kje ostaja danes? in sestre tudi nij?“

„Šla je za njim, a glej ondi prihajata uže.“

„Že zopet tako temen in še boljše ko včeraj. Oh ata, prigovarjaj mu ti!“

„Jaz ne, ti ga mati!“

„Pustite me ž njim! dovelj me je že žalil z njegovim očitanjem,“ reče Eva, vstane, ter gre raz holm, ko Kajn s sestro prihaja.

Solnce je zahajalo; nepopisljivo krasni svit razlival je je po svežem zelenji okrog in cvetličje je mamljivo duhtelo v večerni zrak. Nebó se je rudečilo in kakor ogromni plam žarelo v daljavi. Ptice pak so jele prečarobno žgoleti v raji in Abelnu se je zdelo da čuje iz onkraj, koder se je sprehajal s sestro po dnevi, nebeško angeljsko petje. Dolgo se ne more naslišati slad-

kih glasov in v senci notri mu je tako brezko-
nečno mило, tako trpeče sladko — oh! jutri hoče
onkraj onega jezera in tudi sestra šla bo ž
njim, kako bota srečna!

Mrak se je bil uže izpremenil v temno noč
in zvezdice migljale so nad njim, ko ga omami
sladki spanec. Rahlo se položi po travi, še
enkrat vzdigne roki v molitvi proti nebu ter zaspi.

Vse je spalo, trdno srečno spanje.

Kajn ni spal!

Ondi na strani pod mogočno cedro naslo-
nil se je in strmел v daljavo za solncem. Nikdo
ni zinil besedice proti njemu, ko je prihajal, a
tudi on je molčal.

Kakošne misli pa so rojile po njegovi
glavi, kake čutila besnila so po njegovi izgu-
bljeni duši! Nocoj bode videl, kar mu sluti
srce, to nesrečno viharно srce, da! in videti
mora, naj pride kar hoče! ti dvomi, ti grozni
dvomi ne dajo mu miru noč in dan, iznebiti
se jih mora in naj se razleti na kose celi svet!

Ko tako sloni, čuti, da se je nekaj dotaknilo
njegovega temena. Strese se in pogleda kvišku.
Pred njim je stal Lucifer in mu namignol.

„Idi!“ dahne duh ter ga prime za roko.

Še enkrat ozré se Kajn po spečih in z globokim vzdihom po svojej ljubljenej sestri ter odide s hudobnim angeljem.

Naenkrat pa se mu zavrti v glavi in izpred oči izgine mu zemlja. Nahaja se v praznoti, v brezkončnej praznoti. Zemlja oddalja se z neznano mu hitrostjo in uže vidi zopet solnce in vidi blede luno sredi črne tamé. Uže se mu prikazujejo neznani jasni svetovi, zvezde prihajajo večje in večje — zdajci švignil je mimo jedne.

„Čarobni svet!“ je vzkliknil.

„Tacih bode tu okoli več in še krasnejih!“ oglasi se Lucifer.

„In vendar so tako mrtvi, tako némi in grozni!“ omeni preplašeni Kajn, ko prihaja tako blizu svetov, da vidi nanje.

„Taka bode enkrat tvoja zemlja. Tudi ti so živeli, a ne vsi, nekaj jih je, ki še spijo v nezavesti in ki se probudijo, ko davno uže ne bode tebe in tvojega rodu, ni krajev, kjer se porode.“

„A kje je zemlja? ne vidim jo.“

„Glej! ondi notri, ona mala blede zvezdica je zemlja, komaj se pozna iz mej družih.“

„O!“

Bežita. Mnogo zvezd beži mimo njiju. Kajn se vsikdar zgane in strepeče, kadar švigne mimo ktere.

Konečno izginejo pa tudi zvezde in brezdanja nepregledna noč objame begoča. Vse črno in strašno!!

„Kje sva?“ praša plahi Kajn.

„V večnosti“ dahne z groznim glasom Lucifer.

„In tvoj dom, tvoje kraljestvo, kje je?“

„Skoro bova ondi.“

Še jeden hip skozi gluho temo in Lucifer obstane.

„Tu!“ zazéha, „tu sva! ozri se, človek!“

Kajn se ozre ter hoče zarjoveti od strahu, a glasu nima.

„Tu je moje kraljstvo. Idi z mano!“

Gresta. A pred očmi Kajnovimi odpirajo se slike, kakoršnih nij pričakoval. Ko vstopita, začul je šumenje, kakor jeseni, kadar nagloma plane hladni veter na veneči gozd in zopet zbeži.

Potem pa jame ustajati iz za groznega skalovja in po temni tužni planjavi visoka, angeljem podobna bitja, ki se z groze polnim obličjem klanjajo pred Lucifrom in nezaupljivo ozirajo proti Kanju.

„To so moji legijoni!“ reče Lucifer. „Z manoj so pali, a z manoj se dvignejo, kadar se oglasi moje povelje po tih krajih. In gori na tvojo zemljo bomo vreli se zmagonosno vojsko, kadar se napolni z bitji tvojega rodu. In ondi bojevali se bomo zoper Njega, ki nas je podrl in zmaga bode tedaj na naši strani!

Kajti človek udajal se bode le prerad laškavim vabam, ki jih bodo mu stavili moji služabniki na vsih potih. In ti se bodo razširili čez celi širni svet, skrili se v najmanjšo stvarico, delali se nevidne, pretverjali se v živali, v bitja tebi jednaka, — da! celo v srce človeško stavili si bodo svoje šotore. Ne bo ga srca še tako svetega, da bi v njem ne tičal hudič. In tako zagrenim Njegovo delo, tako dokažem Njemu, da je bil zmagalec moj v nebesih, a ne bo na zemlji!

Toda dalje! Minulo bode mnogo, mnogo dob in na zemlji prikazal bode se bogčlovek, sin njegov, da reši nesrečni rod in stare meni glavo.

Ha, ha, ha! kaj mu bode hasnilo! Prepozno je! Mnogo bode storil bogčlovek, a ne vsega! Glej ondi!"

In Lucifer pokaže v daljavo. Kajn prisloni roko nad čelo tako, kakor kadar hočemo zagledati iz daleka kako stvar in ostrmi.

„Kaj je to?“ praša polu groze.

„To je — peklo!“ odgovori mu Lucifer.

Pred Kajnom sprostro se črni nemi kraji. Divje skalovje dviga se v temo in žvepleni duh puhti iz mej njih. Vse je pak tiho. Kraj brez luči in zraku.

„To je kraj, kamor dospo rodovi človeški, ki postanejo žrtva moje vojne. Némo je zdaj ondi notri, a skoro se jame polniti brezkonečni prostor z onimi duhovi, ki se bodo imenovali ljudje. Potem pak ne bode več tihota; strašno tulenje, rjojenje in ihtenje razlegalo se bode mej skalovjem in iz žvepljenih mlak. Jok in škripanje z zobmi zvenelo bode, a vmes divjale bodo zavržena bitja moje vojske, grozno se smejoč in zasmehujoč Njegovo delo!"

„Dovolj!“ reče Kajn in hudo zaškriplje z zobmi, „dovolj! pelji me nazaj na zemljo, videl

sem, kar sem slutil uže davno, o prokleta, prokleta!“

Kot bi trenil, izgineta iz pekla in zopet se nahajata v praznoti. Toda hitreje ko od zemlje, bližata se zdaj zemlji, ktero bliskovno hitro dosežeta. Zemlja je zasijala v svetlobi jutranjega solnca, ko Kajn začuti trda tla pod nogami. Nahaja se zopet ondi, kjer ga je izpeljal Lucifer.

Adam in Eva klečala sta in molila k Bogu, Abel nakladal je žrtvenik in pripravljaj za žrtev. Tudi sestra Kajnova znašala je k žrtveniku, na katerem ima darovati Kajn. Čez vse pa je vladal nebeški mir in sveti blagoslov sijal na družino v pobožnosti zbrano, ko se približa Kajn in malomarno ogleduje, sorodnike svoje. Bridek smehljaj igra mu okoli usten, ko se ozré po očetu in materi, a še bridkeji ter zmešan z zlobno nevoljo, ko pogleda Abelna.

Abel pak danes nij bil kaj radosten; ako je druga jutra vesel skakljaj okoli žrtvenika in se radostno oziral okoli po blestečem svetu, hodil je danes nekako klavern in posebno plaho se oziral po bratu. Kaj mu je bilo. — Mislil je in premišljeval svoje sanje!

Sanjalo se mu je po noči: hodi na bregu onega jezera in trga cvetice. Sestrice ni pri njem. Po vodi plavajo zopet oni beli krilatci in pojo lepe pesmi.

Naenkrat pa se potope v valovih, ki se jame ježno zaganjati na breg. Voda prej svitla ko biser, postane črna in ostudna ter okuži ves zrak okoli. Cvetice mrjo in vpepeljene padajo na tla. Tudi one, ki jih je trgal on, spremene se v pepel ter se mu sesujejo v roki.

Nazadnje omami tudi njega kužni vzduh, da umrje; ko pa se umrjoč še enkrat ozre proti nebu, vidi poleg sebe stati brata s hudim obrazom.

Preplašen njegovega lica se zbudi — ozré se, a Kajna ni bilo nikjer.

Sanje pak mu ne gredo iz misli, misli in misli o njih, da si ne ve zakaj. —

Žrtvenika sta pripravljena in Abel položi umorjeno jagnje na svoj altar in moli:

„Stvarnik moj, ki si me vstvaril,
Me z dobrotami obdaril,
Vedno hočem te hvaliti,
Te moliti in častiti,

Vedno ti pokoren biti!
 Tebi posvečeno bodi
 Bitje moje vsekedar;
 Ti pak milostno me vodi,
 Zlèga vedno me obvár'!
 V tvojo slavo Bog! ta dar
 Položim zdaj na oltar.“

Ko vidi Adam, da se Kajn ne meni za žrtovanje, prime ga nevolja in pokára sina rekoč:

„Kaj stojiš malomarno, Kajn in ne daruješ in ne moliš, kakor mi?“

„Kaj ni dovolj, da molite in žrtvujete drugi?“

„Sin! ne govori tako, to je zlobno in proti Njemu, ki te je ustvaril in ti dal življenje, da se veseliš in Njega častiš!“

„Mari sem ga prosil, da mi da življenje?“
 „To je bila Njegova volja in zato mu moraš biti hvaležen.“

„A moral bom umreti, ali nij to hudo dovolj?“

„Ali življenje je sladko.“

„Sladko nij življenje, ako si moram v potu svojega obraza hraniti prsteni život.“

„Brate, ne bodi tak in žrtvuj z manoj. Glej koliko lepih darov rodi ti zemlja. Mari ne zasluži časti in slave Oni, ki te je ustvaril in ti dal moči, da vživaš njegove darove?“ opomni Abel.

„E, daruj, ako se ti ljubi in mene pusti v miru, slepec! ker ne vidiš, da je ustvaril Oni vse to, da bi se mu ubogi črv klanjal in trpeč ga molil. Baš potreben mora biti tvoje ponižnosti, tepec.“

„O brate Kajn! čemu me je Bog podaril tebi brata, ker nočeš ceniti svete dolžnosti do Njega!“

„Ceni jo, ker ljubiš življenje, a jaz življenje črtim in črtim tudi tebe!“

V tem pograbi Kajn na žrtveniku poleno in udari brata čez sence.

Krvav zgrudi se Abel na tla poleg altarja še enkrat upre svoje mrklo oko v Kajna, potem pa ugasne za vselej.

„Kajn! Kajn! kaj si storil, ubil si mi sina? ubil si mi sina?“ kliče obupen Adam in vije roki.

Mlajša hči plane k mertvemu bratu, ga objema in trese, a ko se ne gane Abel, plane kviško in z groznim glasom zakliče: Smrt je na svetu!

„Smrt je na svetu! joj, joj!“ kliče Adam, Eva in starejša hči, da tužno odmeva v raj.

Iz nebes se oglasi Oča.

„Kajn! Kajn! kaj si storil? ubil si mi brata! Proklet bodi ti in tvoje seme! sedemkrat proklet! Beži od tod in prokletstvo bodi za tvojimi petami!“

V bližnjem gozdu pa se oglasi grohot, — porogljiv in pošasten grohot, — smijal se je Lucifer.

In ta smeh prebodel je Kajnu srce. Spomni se svojega zločina ter zbeži kot plaha zver.

Za njim pa se oglasi v enomer zaničljivi grohot — hude vesti.

Mrtev bil je Abel, — mrtev prvi človek na sveti.

Iz raja prikrilili so angelji in mej tožbami dvignili njegovo truplo v nebesa.

A želje njegove iti onkraj jézera, umrle so ž njim. Kako bi se bil radoval po onih solnčnih

livadah, igral si z novimi cveticami ter jih trgal spremljajočej ga sestrici, srečni nedolžni mladenič!

A samotno je ostalo jezero, samotne cvetice in livade! pač so tožile po njem in jokale večne rosice, ker ni ga bilo in ni ga bilo!

Vsa narava pak se je odela v žalobno krilo, čudni molk vladal je po sveti, cela zemlja togovala je po prvem mrliču. In bilo je, kakor bi donelo tisoče in tisoče daljnih zvonov k njegovemu pokoju.

Ali so mari zvonili nevidni zvonovi, ki so spali tedaj še globoko pod zemljo? . . .

Tisoče leti je minulo, odkar je smrti vklonil glavo prvi človek; mila pomlad se razgrinja čez vso zemljo, duhtijo cvetice in prepevajo ptice. V senci drevesni ležim in gledam po solnčnej zemskej planjavi. Ali sapica mi veje trudno in žalostno in otožne menim čuti glasove, iz daljnih dalj pojoče: Abel! Abel!

Očetov maček.

Črtica iz domačega življenja.

V senci košate lesniške sedela sta v nedeljo popoldne stari Bolantač in njegov sin Matijec in pušila vsak iz svoje pipe tobak navžarski.

Starec — kdo ga nij poznal, starega Bolantača iz-za Pasjega-ovinka? nu, kdor ga je, on ve, da je hodil vedno enako opravljen, prtene hlače z golenicami je nosil in širok klobuk kastorec na glavi ter zeleni telovnik, ktereга je podedoval baje po Metuzali. Lica pak je bil grozno resnega, če smemo reči, celo skrivnostnega nekaj bilo je skritega po neštevilnih gubah okoli usten in po čeli. Oči pa so mu neznansko se lesketale, nekako takisto, kakor skovirju.

Ljudje so si to in ono pač pripovedovali o njem namreč, da se razumeta s škratom in drugimi čeznatornimi bitji in Bog ve kaj še vse. Mi baš ne verujemo na prvi hipec kaj tacega, premda ako bi se prepričali z lastnimi očmi.

To pak v resnici vemo in smemo pred celim svetom izreči, da je bil Bolantač — Tine Bolantač nekedaj v svojih mladih letih rokovnjač ter da je v istem stanu mnogo greha storil, tatvine dognal in družih neprilik dosti počel. Ako se je za svoje napake tudi dosti pokoril, to je bila njegova reč. Ali s Francozi imel je večkrat kako šako, postavim tedaj, ko so oropali nečega blagajničarja francozke vojne kase, ter da je komaj odnesel peté, ako ne tudi še kaj več.

Njegovi tovariši bajê da so se morali pokoriti za njegovo nakano in jesti francoski svinec. Tako je pripovedoval namreč sam.

Tedaj, bilo je v nedeljo po leti, ko sta sedela v senci hruševega drevesa in njegov sin Matijec; — starec kakor smo uže hoteli reči, čepel je na debelem hlodu in upiral svoje koščeno lice ob dlani še bolj koščenih rok. Gledal je v tlá in sem ter tija počasi in pomenljivo

plunil po travi. Matijec pak je sedel kobaloma na hrbtnem stoli ter gugal svojo debelo glavo po debli hruševem. Sem ter tija je mahnil po kakej muhi, ki se mu je nadležno vsela na lice ali zabrenčala ob ušesih; tudi se je pripetilo, da si je predrznila mu sesti na debeli ustni pod košate brke baš, ko da bi hotela prežati na besedo, ki zadoni iz mladeničevih ust, da jo nese potem gorko med svet — o te muhe! ali ubožica se je kanila. Mestu besede bruhnil je vihar mogočne sape iz njegovih ust in reva se je kar opotekla po vetru, baš kot nadležna ciganka od praga poštene hiše. Njena sreča! ako bi bila s tako zavestjo sela na Matijčevo čelo, kaznovala bi jo bila težka njegova roka vse drugače.

Videlo pak se je mej obema možakoma da plava v nevidnem prostoru meju njima neka stvar, neka tajnost, bi dejali, kterej nikdo od njija ni mogel do imena. Zato sta dolgo molčala. Naposled oglasi se sin ter pravi:

„Te osé ožrle nam bodo jeseni vse hruške. Le glejte, oča, kakošno gnezdo vže imajo ondi na veji.“

„Kaj-da ose, praviš?“ odgovori oča, pogleda v drevo ter potegne dvakrat močno dima.

„Lej saj res, mrčesi!“

„Prosó bo letos lepo zorelo,“ nadaljuje sin.

„Hm.“

„Anžiškovi ga bodo imeli strašno veliko.“

„Oni že, bogatini, ki so, pa ga ti imej, če moreš.“

„Njive treba, pa bode proso.“

„Lej-si no, kako si prebrisan! Pa še to povej, kje boš njivo vzel; berač!“

„O jéj, oča! to je pa silno lahko: kupiti jo treba,“ odgovori sin in neznansko čudno pogleda po očetu.

„Kupiti! s čem neki, z jezikom kali? meni stari, plune po tleh ter potegne z dlanjo po celem obrazu, da se mu raztegne na prečudne podobe.

„O jej! kakor bi denarja ne bilo na svetu! in pa oča, kako bi bilo kakor navlašč, ona njivica za Slemenom, na prodaj bo, ker Tlaka mora prodati, ako hoče plačati dekletu doto, zelo tirja.“

„Naj tirja, kaj tebi mari drugi?“

„Veste kaj oča?“

Starec ne odgovori.

„Jaz pravim, da bi se ženil — “

„Bó—óš ?!“ zagodrnja jezen starec ter se popne po konci.

„Kakor hočete, ali Primoževa bi me vzela in denar bo imela in balo in dekle je tudi.“

„Molči, bábe ne treba k hiši, kaj ne moreva biti sama, kakor zdaj? — žena v hišo, mir iz hiše.“

„Gospodinje pak je treba, ako je prava, vse je drugače!“

„Seveda, ako je prava, požene te od praga jaz jih poznam! kače so vse; na svetu samo zato, da nam grené življenje.“

„O Reza bi ga uže ne.“

„Vse so enake — in, ali pa veš, da ti jo stari tudi pusti? na beračijo?“

„Seveda, a jaz mislim, ko bi se vzelo kje skrivaj na posodo kake tristo, da bi popravil kočo in malo podelal, dal bi jo in, ali nijsem čvrst in priden, oča? in kaj bolje bi še bil, potlej!„

„To uže si, pa — “

„Ali hočete mari, da grem nazaj v vojake in to tudi storim, da veste, če me prime, koj jutri!“

Vidoma nevoljin plane sin po konci in odide po vrtovih. Starec gleda za njim in težko mu je pri srci, sam soboj se bojuje. Ako bi pač sin zares hotel nazaj v vojake, ko je stoprav prišel domu in še nosi vojaške rudeče hlače in rudečo kapo, da ga je veselje videti. Potem pak bi moral biti zopet sam morda za zmiraj? Vže hoče poklicati sina nazaj — nekaj mu je na jeziku, nekaj, kar bi za celi svet ne povedal rad, a v tem trenutji prileze sem po stezi stara Maruša Repulja z rožnim vencem na roki in debelo knjigo pod pazduho.

„Kaj pa vi tako zamišljeni, kaj, oča Bolantač?“ práša starka in stopi predenj.

„Kaj bom!“ zagodrnja stari in se obrne od babe.

„Jaz pravim, da je sin vaš izvrsten in čeden dečak, lejte si, tako je priden in miren, ne hodi po krčmah, in tudi po noči ga ni slišati na vasi.“

„Tebi je pa treba poslušati, kdo po noči razgraja Maruša.“

„E no! kdo pak to poreče? ali menila sem, Matijec bo priden gospodar, pa žene mu bo treba, žene!“ meni starka in se zvito namuzne.

Bolantač plune po travi.

„Pa bi mu izročili in bi mu, oča; komu pa boste? ali mislite živeti do sodnjega dne in vaši križavčki in šmarne petice, komu pa jih daste, ako ne Matijcu?“ tako se šali Maruša, ali Bolantač jame jo gledati pisano, naposled pa zarenči:

„Kakošne križavce! kakošne petice! poberi se mi trepetlika stara, od koder si prišla, in pusti druge ljudi v miru!“

„Obé-no, trepetlika pa res nijsem, čeravno se uže malo tresem; ej, oča, oča!“ mrmra starka in leze dalje.

Doli za vrti pak je sedela pod drevjem tolpa vaških deklet in pri njih postajal je Matijec Bolantačev ter si vihal brke.

„Saj sem pa znala, da bo tako“, obstane zopet Maruša, potem pak se obrne k mladeniču

ter mu šepne v uho: „očeta sem malo podražila, veš, pa ne bodi hud, Matijec! Primoževa je zares brhko dekle.“

„Le možite se dekleta, le! a vse z božjo pomočjo! brez Boga je nadloga. Jaz pa grem domu“.

Starka krevsa dalje; za njo pa zveni smeh dekliški po vrtovih in se razlega v jasni dan.

Mej možakoma nastala je tihota. Matijec sicer nij hodil k vojakom, kakor se je grozil očetu, kajti vesel je bil, da je dati smel slovo težavnemu stanu in se vrniti domu k očetu, ki je samoval v svoji koči.

Toda bil je bodisi da navidezno, ali morda v resnici, potr t in klavern poslej. Ko sta se podajala z očetom k delu, govoril je malo a celo nič. Jesti pa se mu prav nič ni ljubilo. Malo je pomočil žlico v močnik, ali pojedel jeden krompir v oblicah, potem pak je vstal in pustil očeta samega.

Očeta je to hudo bolelo, a premagoval se je in zatajeval dokler — je mogel. Konečno pa ga premaga očetovska ljubezen. Ob južinji je

bilo v jeseni, zunaj je bril mirzel veter okoli hiše in oblačno je bilo nebo. Jèla sta kašo in obeljen krompir. Sin se po navadi malo dotakne jedi, potem pak položi žlico in vstane ter gre basat pipo.

„Pojdi jést, Matijec in ne bodi tak!“ prosi oča in roka začne se mu tresti.

Sin stoji in ne črhne besedice.

„Matijec! Matijče!“

Nič!

Stari še parkrat zajame in vgrizne krompirja, ali sredi jedi stori se mu milo in ihteti se začne, kot štiriletno dete; debele solze mu lijo po lici in mu lezejo v usta; slednjič se spusti v glasni jok.

„Saj ti ne branim ničesa, Matijec, ženi se ako se hočeš, samo jēj z manoj, če ne me še spraviš pod zemljo, saj tako vem, da ti ni za me prav nič več in ti ni!“

Tako plaka oča, Matijec ozré se po njem tedaj pa ga premaga dolgotrajna trmoglavost; pláne k očetu in z obema rokama oklene se njegovega vratu.

Oča in sin se jočeta.

„Ne oča, jokati se ne smete!“ tolaži sin
 „saj vas imam rad in ne bom se ženil, oča!“

„O le ženi se, Matijec in še tistih tri
 sto — —“ zopet je hotel ziniti stari Bolantač
 besedo; ki mu že dolgo tiči v grlu kot trda
 kost; a zopet je ni mogel.

Tako sta oča in sin molčala o ženitvi.

Matijcu bilo je sicer težko odreči se sreči,
 ker znal je, da dekleta ne dobode na strgano
 bajto in prazno četudi zemljišče, si je bil v'zvesti,
 da ga spoštuje stari Primož. Premišljeval je tedaj,
 kako bi drugače došel do svojega cilja do ktereга,
 dospeti pač mora na vsak način.

A pripeti se nekaj, česar ni pričakoval
 nikdo.

Osem dni po zadnjem nastopku mej starim
 Bolantačem in sinom, trebil je prvi pred hišo
 sadno drevje. Ali ko hoče seči po veji osušeni,
 zdrsne mu ob debli noga in visoko telebi na tla.
 Kri se mu je vdrla.

Baš da je bilo še moči hiteti sinu po du-
 hovna; tri ure potem izdihol je dušo. Ali zadnje
 trenotke pošepnil je sinu:

„Matijec, bodi srečen in moli za svojega očeta. Ko me zakopljete, odpri v kotu pod pečjo desko in kar najdeš ondi, obrni v svojo korist. Z Bogom!“

Minula je zima in prišla pomlad. Gori pri svetem Florijanu počiva stari Bolantač. Matijec storil je po povelji očetovem, odtrgal je desko pod pečjo, a kar je našel ondi notri, nij povedal nikomur.

Ljudje pak so prebrisane glave tudi na kmetih.

Kajti, ko se je bližala velika noč, izginola je koča starega Bolantača in namestu nje izrastla iz tal lepa bela hiša, zašepetali so si na uho:

„Glejte ga, kako zida in zida! Kje pak je dobil denar? Stari imel je mačka! ktereга mu je prinesel škrat ali kdor hoče. To smo zmiraj dejali, da v starem tiči neka skrivnost, ker se je tako potuhneno držal. Mlademu pak privoščimo, kajti pošten je dečak. Mnogo je pač moralo biti, mnogo; kajti zemljišče tudi uže kupuje in Primož baje da mu bo dal hčer.“

Tako so govorili vaščani in niso se motili. Krasno sije iz mej zelenega drevja novi dom Matijčev in zemljišče njegovo širi se vedno bolje. Jeseni pak bo menda praznovala se poroka mej njim in Primoževo Reziko. Da bi le vse po sreči bilo, dekle ga ima rado.

Matijče pač še vedno ne razodeva, od kodi vse to izvira, ali vaški mladeniči govorijo noč in dan o bogatej „preži“ ki jih baje čaka. Tedaj pak se morda tudi mlademu možu razvije beseda in razodel bode pri kozarci vina svojo skrivnost, da vse to storil — očetov maček.

J. Blasnikova tiskarna

na Bregu v Ljubljani

ima naprodaj sledeče knjige:

Zlata vas , spisal Malavašič	10 kr.
Mladi samotar , po Kr. Šmidu z podobo	15 „
Timotej in Filemon , po Kr. Šmidu	20 „
Genovefa , z 2 pod. nov natis	20 „
Dve povesti Golobček in kanarček	10 „
Evstahij , z 1. pod. nov natis	20 „
Nedolžnost , preg. in povel. z 1. pod.	20 „
Razne pravljice in povesti , 2. zvezka po	15 „
Evstahija	15 „
Ludovika Blozija	10 „
Milosrčnost do živali	10 „
Roparsko življenje	20 „
Izidor pobožni kmet	25 „

